

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שלח

תורה

דרכה של תורה לקרב בחוס ואהבה:

במדבר פרק יג (טז) אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה בְּן נוֹן יְהוֹשֻׁעַ: (ל) וַיְהִי כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֶה וַיִּרְשְׁנוּ אֶתָּה כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ: בַּמַּדְבָּר פֶּרֶק יד (כד) וְעֵבְדִי כָּלֵב עֵקֵב הִיְתָה רוּחַ אַחֲרַת עֲמוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וְהִבִּיאֲתוּ אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שְׁמָה וְזָרְעוּ יוֹרְשָׁנָה: ופרש"י התפלל עליו משה ה' יושיעך מעצת המרגלים.

שאלות

א) והקשה החפץ חיים עה"ת מדוע התפלל רק על יהושע ולא התפלל גם על כלב?
 ב) ועוד הקשה מדוע בהמשך פרק יד-כד משבח הי"ת את כלב לבד "ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו" וכו' ואילו את יהושע לא הזכיר?

המצב השורר במחננו:

נקדים את אשר עיננו רואות את סלע המחלוקת על הדרך כיצד להתמודד עם נושא של הגיוס לצבא את עולם התורה אשר התפלגו לשני מחנות, ונקדים לומר שאין ספק שלכל הצדדים יש מטרה אחת לשמר את עולם התורה כי היא חיינו ואורך ימינו והוא יסוד וקיום האומה, אולם נחלקו על הדרך כיצד עלינו לפעול ולנהוג ולהביע את המחאה בכדי לשמור על מחנה התורה וצבא השי"ת יש בזה חלוקי דעות בין גדולי ישראל, האם לצאת למלחמה ולמחאה ברחובות, או הדרך לנסות להגיע לפתרונות בדרכי נועם ובוזה נוכל להצליח לשמור על עולם התורה, ולזאת אנו עדים שמחנה אחד פועל ומשפיע על הציבור להפגנות של הפלג בכל רחובות הארץ ולחסימת כבישים וכדומא, וכן עצרת מחאה בארה"ב במשפטים נוקבים שאין ספק שהן נובעים מתוך כאב הלב על המצב, אולם מאידך חלק גדול מגדולי הדור המחנה השני דעתם אחרת לנהוג באיפוק ובסובלנות ולפעול בדרכי נועם בכדי להגיע לפתרונות הבעיה, ולמרות שכבר נאמר במקום גדולים אל תעמוד, אף אניני מתיימר להיות המכריע בין גדולי ישראל, אולם למרות זאת הנני מראה מקום המשתקף מפרשתנו כמאמר התנא באבות פרק ב-א. איזוהי דרך? ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. ומפרשתנו נלמד מהיא הדרך שהיא תפארת שכבר בדור המדבר דור דעה הוכרע הדבר שהדרך היותר רצויה לפנינו יתברך לקרב בחוס ואהבה גם את הרחוקים מדעת תורה והשקפתה ובדרך זו התוצאה יותר בטוחה כאשר נבאר להלן.

יסוד הח"ח מחלוקת יהושע וכלב בדרכי ההנהגה:

ובזה נבא לביאור פרשתנו ומתרחץ הח"ח בהקדם שיש לחקור מה היא השקפת תורה בהנהגת האדם עם ציבור, האם כאשר הציבור אינו הולך בהשקפת תורה הדרך היא למחות בו בתקיפות ולהישמר ממנו, או הדרך לקרב אותו ולאט לאט להשפיע עליו לטובה, והנה בכל דרך יש מעלה וחיסרון, בדרך הראשון שמוחה בהן ומוכיחן יש מעלה שאין חשש שילמד ויושפע מדרכם, אך יש סיכון שינזק מהם מפני שישנאו אותו, ולדרך השניה יש מעלה שאין חשש שזיקו אותו בגופו כיון שהוא קרוב אליהם, אך יש חשש שיושפע מדרכם. ועפ"י מפרש החפץ חיים שבוזה נחלקו יהושע וכלב, יהושע סובר כדרך ראשון ולכן הביע בגלוי התנגדות לדרך של המרגלים ומחה בהן, וא"כ למרות שאין חשש שיושפע רוחנית מדרכן אך יש חשש שזיקו אותו ויתנקמו בו, ולזאת התפלל עליו משה שינצל מהן, ואילו כלב התקרב אליהן בכדי להשפיע עליהן וממילא אין חשש שזיקו אותו בגופו, אך יש חשש שיושפע מדרכן והשקפתן, ולכן הל להשתטח על קברות האבות בחברון בכדי להינצל מהשפעתם, וסיים החפץ חיים שאמנם שתי הדרכים ישרים כל שכונתם לשם שמים, אך מכל מקום הקב"ה משבח את דרכו של כלב ולכן הדגיש עקב היית רוח אחרת עימו למרות שחיצונית הראה כאילו מצטרף לדעתם. ולכאורה יש להעיר על תירוץ ולהקשות עדיין מדוע משה התפלל על יהושע שינצל מחשש נזק הגוף, ולא על כלב מחשש נזק הנפש החמור יותר? ונראה כי כיון ששמה ידע כי אין חשש לנזק הנפש היות ומתוך שפועל לקירוב הלבבות לעבודת השם יתברך ממילא ברור ששומר מצוה לא ידע דבר רע ולא יכשל משא"כ נזק הגוף שחובת האדם להישמר ממנו, אך למרות זאת הלך להתפלל בקברי האבות.

יהושע מנהיג:

עוד יש לשאול על תירוץ החפץ חיים מאחר ודרכו של כלב היא המובחרת ולכן שיבח הקב"ה את כלב, אי"כ מדוע מבואר בפרשת פינחס שכאשר משה רבנו ביקש למנות מנהיג במקומו אמר לו הקב"ה למנות את יהושע ולא כלב כמ"ש במדבר פרק כ"ז (טו) וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה אֶל־יִקְוֹק לֵאמֹר: (טז) וַיִּקְדֹּ יִקְוֹק אֶל־הַיְהוָה לְכַלְבֶּשֶׁת אִישׁ עַל־הַעֲדָה: (יז) אֲשֶׁר־יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יִקְוֹק פֶּצֵאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רָעָה: (יח) וַיֹּאמֶר יִקְוֹק אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו: הלא דבר הוא?
 אולם נראה ליישב עפ"י מה שחז"ל דרשו בספרי זוטא פרק כז פסוק יח איש אשר רוח בו, שיהא הולך עם הקפדנים כפי דעתן ועם המתונים כפי דעתן: וכן פרש"י במדבר פרשת פינחס פרק כז פסוק יח אשר רוח בו - כאשר שאלת שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד ע"כ: **ללמדנו** שהקב"ה מעיד עליו ששינה את דרכו והנהגתו לאחר שראה שהקב"ה העדיף ושיבח את דרכו של כלב עבד על עצמו עד שזכה שהקב"ה מעיד עליו שהוא איש אשר רוח בו שיודע להלך כנגד כל רוח בדרכי נועם ולא ללכת בקנאות ובזכות שהיה נוהג בענוה ושימש את רבו זכה למלא מקומו.

הנהגת שמאי והלל:

ונראה לעני"ד להוסיף כי במחלוקת זו נחלקו שמאי והלל המבוארת **במסכת שבת דף לא ע"א** תנו רבנן א {מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו כמה תורות יש לכם? אמר לו שתים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. אמר לו שבכתב אני מאמינך, ובעל פה אני מאמינך. גיירני על מנת שתלמדני תורה שבכתב. גער בו והוציאו בניזיפה. בא לפני הלל גייריה, יומא קמא אמר ליה אלייף בי"ת גימ"ל דל"ת, למחר אפיך ליה. אמר ליה והא אתמול לא אמרת לי הכי? אמר לו לאו עלי

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

ידי קא סמכת? דעל פה נמי סמוך עלי. { ביקש ללמוד רק תורה שבכתב כי אינו מאמין לחכמים, הלל לימדו אותיות לפי הסדר אלי"ף ביי"ת אך למחרת החליף הסדר ביי"ת אלי"ף, שאלו והרי אתמול למדת אותי הפוך, השיבו הלל מי אמר לך הסדר הנכון כך או כך אלא בהכרח אתה חייב להאמין לדברי אם כן אתה חייב להאמין לחכמים בתורה שבעל פה }.

ב { שוב מעשה בכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא, זיל גמור. { פירוש מה שאתה שונה לעצמך אל תעשה לחברך זוהי כל התורה }.

ג { שוב מעשה בכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש, ושמע קול סופר שהיה אומר [שמות כח] ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד. אמר הללו למי? אמרו לו לכהן גדול, אמר אותו נכרי בעצמו, אלך ואתגייר, בשביל שישמיני כהן גדול. בא לפני שמאי, אמר ליה גיירני על מנת שתשימיני כהן גדול. דחפו באמת הבניין שבידו. בא לפני הלל גייריה. אמר לו כלום מעמידין מלך אלא מי שיועד טכסיסי מלכות? לך למוד טכסיסי מלכות. הלך וקרא, כיון שהגיע [במדבר א] והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר? אמר לו אפילו על דוד מלך ישראל. נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בניס למקום, וזאת אהבה שאהבם קרא להם [שמות ד] בני בכרי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת, גר הקל שבא במקלו ובתרמילו. על אחת כמה וכמה, בא לפני שמאי, אמר לו כלום ראוי אני להיות כהן גדול? והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת, בא לפני הלל אמר לו ענוותן הלל, ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתני תחת כנפי השכינה. לימים נדווגו שלשתן למקום אחד, אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם, ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה.

שמאי שורש נשמתו יהושע והלל כלב:

מתבאר מדברי הגמרא שני הנהגות של שמאי והלל, שמאי הולך יותר בתקיפות בלי פשרות וגמישות כדרכו של יהושע, ובפרט שמבואר באריז"ל ששמאי הוא גלגול של יהושע אי"כ שפיר הלך בדרכי שורש נשמתו לפני ששינה את עצמו כנ"ל, ואילו הלל מתנהג יותר בנעימות כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וכדרכו של כלב, והמציאות הוכיחה כי דרכו של הלל הצילה את שלושתן ואחרת לא היו מתגיירים, נמצא שהנהגת שמאי היא כיהושע ואילו הנהגת הלל ככלב.

ביאור הבן איש חי מדוע שיבחו הלל רק שנפגשו:

וכתב הבא"ח בספרו בנייהו בן יהוידע וז"ל שם אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטרדם מן העולם. קשה למה לא אמרו כזאת אלא רק אחר שנדווגו שלשתם וכל אחד ידע מה שנעשה לחבריו, ומן הראוי שכל אחד יאמר כן על מעשה שלו קודם שידע מעשים של חבריו? ונראה לי בס"ד דכל אחד מהם בעת שלא ידע אלא רק מעשה שלו לא היה מחליט בדעתו שקפדנות שמאי בקשה לטרדו לגמרי, אלא יש ללמד זכות על שמאי ולומר הוא ראה שאין זה מתגייר גירות שלימה לכך דחפו והוציאו לפי שעה, כדי שאחר כך יחזור ויתחרט על דבריו ויבא אצלו מאליו, אך אחר שידע כל אחד מעשה חבריו נמצא שעם שלשתם עשה כן, ובוה מוכח שבקשה קפדנותו לטרדו, דאם עשה הדחיפה לאחד לפי שעה בלבד שחשב אחר כך יחזר אצלו מאליו, הנה כיון שראה שהראשון עשה עמו כן ולא חזר היה לו לחוש לעשות כן עוד הפעם עם השני, וכל שכן אחר שראה שעשה כן עם השניים ולא חזרו שלא צריך לעשות כן עם השלישי, אלא ודאי כוונתו היתה לטרדו לגמרי, ודע כי בשלשה גרים אלו נתקיים מאמר רבותינו ז"ל שמאל דוחה וימין מקרבת, כי שמאי שמאל והלל ימין כנודע ע"כ:

אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:

ואכן כך מלמדנו הלל הזקן כיצד לקרב את הבריות במסכת אבות פרק א י"ב: הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה: ללמדנו שבכדי להצליח לקרב את הרחוקים לתורה צריך שקודם תהיה לו מידת אהבת הבריות כי רק כאשר ידבר לאדם מתוך חוס ואהבה יוכל לחזור לליבו ולהשפיע עליו לטובה, משמע מדברי התנא הלל שדרכו של אהרון יותר רצויה משל משה. **ומבואר שאחד מהדברים שזוכה הלומד תורה לשמה להיות אוהב את הבריות, כמבואר במסכת אבות פרק ו משנה א:** שנו חכמים בלשון המשנה ברוך שבוה בהם ובמשנתם: רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדי הוא לו נקרא ריע אהוב אוהב את המקום **אוהב את הבריות** משמח את המקום משמח את הבריות ומלבשתו ענוה ויראה ומכשרתו להיות צדיק וחסיד וישר ונאמן ומרחקתו מן החטא ומקרבתו לידי זכות ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה שנאמר לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק והוי צנוע וארך רוח ומוחל על עלבונו ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים: **וכתב בספר אשר יצוה בשם המגיד מפאלאצק מתלמידי הגר"א אות כט.** אחרי שהביא דברי התנא באבות פ"ו מ"א שנו חכמים וכו', עתה בני תחפש באמתחת שלך אם תמצא בך המדות הללו שמנו שם האמת אתך שאתה לומד לשמה, ואם לאו שקר בימינך ולא תרעיש את העולם בתורתך, **ואם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא משלי ט יב** ועתה בני ראה וחכם עכ"ל. **וכן אהבת הבריות הוא אחד מקנייני התורה, כמבואר במסכת אבות פרק ו משנה ו:** המכיר את מקומו והשמח בחלקו והעושה סייג לדבריו ואינו מחזיק טובה לעצמו אהוב אוהב את המקום **אוהב את הבריות** וכו'.

דברי חז"ל על אהבת ישראל את אהרון יותר ממשנה:

ומבואר במדרש תנחומא (בובר) פרשת חקת – הוספה שישראל אהבו יותר את אהרון בגלל מידה זו שהיית בו, וז"ל והיו ישראל אוהבין יותר אהרון ממשנה, לפי שהיה משה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרון היה משים שלום בין איש לחבירו ובין איש לאשתו, ואם היה שומע על אדם בעולם שרוצה לילך לדבר עבירה בלילה, היה יוצא בדרך, וכשהיה מוצאו אומר לו בני מפני מה אתה מהלך בדרך שמא יחשדוך בני אדם בדברים רעים, ואתה בני איש טוב וממשפחה מיוחסת וטובה אתה, ומזהירו ומשיבו מדרך רעה, והיו כל ישראל אוהבים את אהרון אנשים ונשים, ולכך אמרו רבותינו ז"ל הוי מתלמידי של אהרון אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ועל כך ויבכו את אהרון שלשים יום כל בית ישראל (במדבר כ כט), אנשים ונשים, ובמשה כתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום (דברים לד ח), האנשים

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

לבד עכ"ל. **מתבאר מדברי המדרש** שאכן גם משה ואהרן היו להם שני הנהגות משה נהג יותר בתקיפות ובהעמדת הדין על תילו ואילו אהרן נהג בסלחנות ולקרב את הבריות וכן מתבאר מדברי התנא באבות כנ"ל.

שמאל דוחה וימין מקרבת:

וכבר אמרו חז"ל במסכת סוטה דף מז ע"א, וכן במסכת סנהדרין דף קז ע"ב, תנו רבנן לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיא שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו ע"כ. ואם נתבונן שכל עולם הנצרות אשר אנו עדים למציאותו ולכל הרדיפות שסבלו עם ישראל מהן הכל בגלל שרבו של ישו דחה אותו ולא נהג כלפיו בסלחנות למרות שהתחרט על מעשיו, שמו שמים מטעות בתלמיד אחד נוצר בכיה לדורות ורדיפה וסבל לישראל.

ואכן כך כתב הרמב"ם באגרתו הידועה (במאמר קידוש ה'), וז"ל: ואין ראוי להרחיק עוברי עבירה ומחללי שבת, ולמאוס אותם, אלא יש לקרבם ולזרום בעשיית המצות, וכבר אמרו חז"ל שהפושע ברצון כשיבוא אל בהכ"כ להתפלל מקבלין אותו, ואין נוהגים בו מנהג בזיון, וסמכו על הפסוק לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב, אל יבוזו לפושעי ישראל שבאים בסתר לגנוב מצות. עכ"ל. **וכן השיב בשו"ת הרשב"א חלק ה סימן רלח כיצד לנהוג עם העוברים על איסורים,** וז"ל וזה מה שהשבתי לחכם ר' יעקב בן הכסף בעל ישיבה בטוליטולה על הנהגת המדינה זו ויסור העוברים. דע כי לשון רכה תשבור גרם ולעולם כל מישר ומישר ופנה דרך לפני העם להסיר המכשלה את העם צריך לעלות מן הקלה אל החמורה. וכי זהו עצתי שתפתה בלשון רכה פעם ושתים. והרבה רעים על הרעים שמאל דוחה וימין מקרבת אולי יזכו וישבו מדרכם הרעה ורשעים עוד אינם עכ"ל. **והוסיף על כך בשו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן טו וז"ל** וכל שכן שבזמנינו אנו אין בנו כח להעמיד משפטי הדת על תילם. וכמ"ש בשו"ת אפרקסתא דעניא (סימן קסה אות ג) בשם הגאון רבי יוסף מפוזנא. ע"ש. ועינינו הרואות שכמה מפושעי ישראל כאלה חזרו בתשובה שלימה, לאחר שקבלנו אותם בסבר פנים יפות ופנים מסבירות, וכמאמר חז"ל (סנהדרין קז ב) לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת. **וכ"כ בשו"ת לב אברהם (ס"ס יח),** על רב גדול אחד משיקאגו זצ"ל, שפעם בא לבית מדרשו בשבת איש אחד שהיה לו יארציט, והחנות שלו היתה פתוחה בשבת בפרהסיא, וביקש לעלות לתורה, וציוה לקוראו בהוספת העולים, וכמה חרדים ערערו על הרב בזה, ובסופו של דבר האיש הזה נעשה בעל תשובה גמור, ונהפכו הוא וכל בני ביתו לשומרי תורה ומצות, ע"י שנתקרב אל הרב. ע"ש.

מעשה שהיה כיצד הורה מרן פאר הדור לנהוג:

ואכן נשאל בשו"ת יביע אומר חלק י - יורה דעה סימן כד ב"ה. ירושלים, ט' אייר תשל"ו. אוהב ה' "שערי ציון" לפ"ק. לכבוד ידידנו הדגול הרב הגאון רבי יעקב ש. קצין (שליט"א), רבה של ק"ק "שערי ציון" ברוקלין ניו יורק. אחרי עתרת החיים והשלום. נדרשתי לאשר שאלוני על דבר האיגרת שפירסם הרב משה שמאע בשבט חכמי המדע בדורותינו, והעדיף את מסקנתם על דעותיהם של רבותינו חכמי התלמוד. גם בעיני יפלא. כי בודאי אין לנו לזוז ממה שקבעו חז"ל בכל דבריהם, כי רוח ה' דיבר בם ומלתו על לשונם, וכל שכן במה שנוגע לדניא, שכדבריהם יש לנו להורות, לשעה ולדורות. ואין לנו לחוש לחכמי המדע והרפואה כשהם עומדים בסתירה לדברי רבותינו ז"ל. וכי למרות כל האמור הנני מייעץ לכת"ר שלא להרחיק ולדחות בשתי ידיים את רבי משה שמאע, בהיות שבעבודתו החינוכית הוא מקרב בדרכי נועם ובמתק שפתים את הצעירים בניס ובנות של אחינו בית ישראל, לתורה וליראת שמים, אלא שבוה נמשך אחר דברי רבינו אברהם בן הרמב"ם הנ"ל, וכבר אמרו חז"ל (סוטה מז א) לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ולמושכו בעבותות אהבה כדי שימשיך במלאכת הקודש בשדי החינוך התורני. והאמת והשלום אהבו. ידידו הדוש"ת באה"ר עובדיה יוסף ראשון לציון הרב הראשי לישראל עכ"ל.

מעשה עם החפץ חיים:

ומסופר על החפץ חיים שפעם בא אחד התלמידים להתקבל לישיבה אך לאחר שהחפץ חיים תהה על קנקנו ראה שאינו מתאים לישיבה ולכן אמר לו שאינו יכול להתקבל לישיבה אך בהיות והוא מתגורר רחוק וכבר אין לו רכבת לחזור לכן ילון הלילה בביתו של החפץ חיים כי לא הסכים שישן בישיבה ולמחרת בבוקר יסע לביתו כמובן שהסכים ואכן הכינו לו מיטה וישן בביתו של החפץ חיים בלילה בשעה מאוחרת עבר החפץ חיים ליד מיטתו וראה שהוא מתקרב מקור הלך והביא את מעיל הפרווה שלו וכיסה אותו עם המעיל ואכן התחמם ולא הגיב למרות שהרגיש במעשה למחרת בבוקר נסע לביתו, והנה עברו שנים ואכן באמת אותו תלמיד לא המשיך הרבה לתלמוד אלא יצא לעסקים אולם את יוצאי חלציו הכניס לעולם הישיבות וכולם לומדי תורה, פעם נפגש עם אחד ממכריו מאותו תקופה ושאל אותו כיצד זכה שיוצאי חלציו לומדי תורה, והשיבו שעד היום הוא מרגיש את החום של המעיל של החפץ חיים וסיפר לו את המעשה שהיה איתו ומאז חדר בליבו הערך ללומדי תורה ואכן זה השפיע על יוצאי חלציו. ללמדנו כמה פועלת אהבה שאחד מעניק לחברו יכולה להקים דורות שלימים. ומאידך כמה נזק כאשר אדם פוגע בחברו לא רק כ"ד אלף תלמידי ר"ע שנפטרו על שלא נהגו כבוד אלא כמסופר בחז"ל כדלקמן על חומרת הדבר. ויש ספורים רבים כיצד בקצת חום ואהבה השפיעו לטובה והצילו רבים תן לחכם ויוסף.

מוסר השכל:

למדנו מפרשתנו את הדרך הראויה לנהוג עם הציבור לאהוב את הבריות ולקרבת לתורה בחום ואהבה, ובוה אפשר להבין שהקב"ה שיבח במיוחד דרכו של כלב אשר בחר בדרך זו של קירוב הלבבות ורק כך אפשר להשפיע על השני, וק"ו בדורנו אשר רבו המסיתים וגורמים שנאה נגד תורת ישראל ברור שהדרך לקרב הלבבות ולאט לאט להשפיע לטובה ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולא בדרך קנטרנית כי על ידי זה שתוקף ולוחם מרחיק יותר ואולי אף ממאיס את התורה ולומדיה, ועדים אנו למצב שבתקופתנו אשר חלק מבני התורה בחרו ללכת בדרך התקיפה והקנטרנית ולעשות הפגנות ולגרום למצב של יריבות ושנאה, כי כל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

בידידות ואהבה ובברכת שבת שלום ומבורך
הצב"י מרדכי מלכא ס"ט